

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Гойталюк Я.Ф., здоб. ОС «магістр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **В.В. Антощенкова**
Державний біотехнологічний університет

Одним з найважливіших завдань соціально-економічного розвитку країни є досягнення високого рівня конкурентоспроможності промислових підприємств. Успішне функціонування вітчизняних промислових підприємств – необхідна умова забезпечення економічної безпеки, підвищення рівня життя населення країни, товарного забезпечення внутрішнього ринку та успішної інтеграції України у світове економічне співтовариство.

Конкуренція є невід'ємною частиною механізму функціонування ринкової економіки. Саме під час конкуренції відбувається «природний відбір» найефективніших суб'єктів ринкових відносин [1, с.85]. У сучасних умовах вітчизняний ринок характеризується високим динамізмом, гнучкістю та значною диверсифікацією. Це супроводжується посиленням конкурентної боротьби. Тому керівники промислових підприємств змушені постійно відслідковувати зміни ринкової ситуації та застосовувати на практиці відповідні умови.

Основною характеристикою суб'єкта господарювання з точки зору конкурентної боротьби є його конкурентоспроможність. Зазначена категорія визначає життєздатність підприємства, результати своєї діяльності в умовах конкуренції. Виходячи з цього, в умовах ринкової економіки для будь-якого суб'єкта господарювання вкрай актуальною є проблема підвищення та підтримки його конкурентоспроможності, особливо за сучасних економічних умов, коли здійснюється значне посилення конкуренції, як з боку іноземних, так і вітчизняних суб'єктів господарювання. Така ситуація поставила на межу банкрутства безліч національних підприємств і цілих галузей національної економіки.

Очевидно, що визначення конкурентоспроможності підприємства має значення не тільки і не стільки для оцінки кількісного значення цього показника, скільки з метою аналізу конкурентоспроможності підприємства, виявлення переваг та недоліків його діяльності в ході конкурентної боротьби, закріплення перших та усунення останніх. В табл.1 представлено погляди

науковців на трактування поняття «конкурентоспроможність підприємства».

Таблиця 1 – Погляди авторів на трактування поняття «конкурентоспроможність підприємства»

Автор	Конкурентоспроможність підприємства це
Акімова Л.М., Корж М.В., Чуб І.В. [2]	здатність в умовах, що склалися, проектувати, виготовляти та збувати товари за ціновими та неціновими характеристиками більш привабливими для споживачів, аніж товари їх конкурентів
Бугай В. З. [3]	це інтегральний показник, який формується через ефективне використання виробничого, науково-технічного, трудового, інформаційного, маркетингового і фінансового потенціалів підприємства, а також здатність оперативно та адекватно реагувати на зміни в поведінці споживачів на ринку, то для її оцінки доцільно враховувати як внутрішній потенціал підприємства, так і його ринкові можливості.
Василенко О.І. [4]	це стійка порівняльна конкурентна перевага щодо інших виробників продукції як усередині галузі, так і за її межами, за допомогою чого досягається здатність підприємства випускати конкурентоспроможну продукцію в умовах розширеного відтворення
Салоїд С.В. Аріков В. Ю. [6]	це перевага підприємства по відношенню до інших підприємств тієї ж галузі як на внутрішньому так і на зовнішніх ринках.
Фісуненко П.А. [7]	стан, в якому воно є спроможним до конкурентної боротьби, а наявність конкурентного потенціалу та сформованих на його основі конкурентних переваг відображає можливість та здатність це робити за їх рахунок та не допускати конкурентних прорахунків.

Так, Василенко О.І. [4, с.88] зазначає, що конкурентоспроможність як категорія: багатовимірна і неоднозначна; відносна (прив'язана до конкретного ринку); зменшується з часом, якщо її не удосконалювати; тісно пов'язана з якістю продукції та потребами ринку; конкурентоспроможність товару і конкурентоспроможність продукції співвідносяться як частина і ціле; є результатом реалізації конкурентних переваг; відображає можливість підприємства адаптуватися до мінливих умов зовнішнього і внутрішнього середовища; виступає однією із основних умов ефективного функціонування підприємства.

Практика свідчить, що основними напрямками пошуку резервів підвищення ефективності діяльності підприємства є: 1) ресурсний; 2) організаційний; 3) технологічний [5].

Конкуренція на підприємстві зумовлює такі позитивні зміни, як розширення масштабів виробництва; підвищення заробітної плати за рахунок зростання продуктивності праці; економія ресурсів; впровадження досягнень науки й техніки у виробництво; підвищення якості продукції. Водночас високий рівень конкуренції може призвести до виникнення банкрутства, зростання безробіття та посилення диференціації товаровиробників [7, с.158].

Отже, конкуренція призводить до успіху в тому випадку, якщо підприємець дбає про розширення свого виробництва на інноваційній основі. Конкурентоспроможність підприємства це здатність підприємств відповідати потребам конкурентного ринку, вимогам споживачів у порівнянні з іншими аналогічними підприємствами, представленими на територіальному (регіональному, національному, міжнародному) ринку. Споживач відіграє основну роль у визначенні рівня конкурентоспроможності, оскільки, в кінцевому підсумку, саме споживач, здійснюючи покупку, здійснює вибір між товаром оцінюваного підприємства та товарами конкурентів.

Інформаційні джерела

1. Антощенко В.В. Конкурентоспроможність, як основа ефективної національної економіки. Вісник ХНТУСГ ім. П. Василенка. Сер. Економічні науки. 2019. Вип. 200. С. 84-95.

2. Акімова Л.М., Корж М.В., Чуб І.В. Управління конкурентоспроможністю промислового підприємства : монографія. Рівне : НУВГП, 2017. 121 с.

3. Бугай В. З., Сидоренко В. О. Основні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства. Modern Economics. 2019. № 14. С. 33-38. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V14\(2019\)-05](https://doi.org/10.31521/modecon.V14(2019)-05).

4. Василенко О.І. Теоретичні підходи до трактування категорії «конкурентоспроможність підприємства». Сталій розвиток економіки, (4) (45), 78-88.

5. Богацька Н.М., Вітковська А.С., Крупська В.А., 2020 Напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.15.24.html>

6. Салоїд С.В., Аріков В.Ю. Конкурентоспроможність підприємства: сутність і підходи до оцінки. Сучасні підходи до управління підприємством. 2019. № 25. С. 153-165. URL: <http://conf.management.fmm.kpi.ua/proc/article/view/182333>

7. Фісуненко П.А. Підходи до визначення конкурентоспроможності підприємства: сутність та еволюція поняття. Бізнес-навігатор. 2020. Вип. 2 (58). С. 152-161. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2020/58_2020/30.pdf.